

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
20 червня 2024 року

МЕТОДИКА РОБОТИ З ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ

**Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів мистецької освіти**

Форма навчання	<u>очна /заочна</u>
Навчальний рік	<u>2024/2025</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>0.6</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>Тест</u>

Розробник: Шалапа Світлана Віталіївна

Київ – 2024

Розробник: *Шалапа Світлана Віталіївна*, доцент кафедри хореографії, майстер спорту

ПОГОДЖЕНО

Директорка Центру неперервної
культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО

Зав. кафедри хореографії, професор,
народний артист України, Лауреат
Національної премії ім. Т.Г. Шевченка,
Академік НАМУ

Мирослав ВАНТУХ

Протокол № 11 від 10 травня 2024 р.

Затверджено Вченою радою Академії протокол від «20» червня 2024 р. № 14

© Шалапа С.В., 2024

© НАКККіМ, 2024

1. Анотація (опис) програми (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Програма підвищення кваліфікації «Методика роботи з хореографічним колективом» призначена для підвищення кваліфікації закладів культури і мистецтва України, зокрема, закладів мистецької освіти. Програма розкриває теоретичні й методичні основи фахової професійної кваліфікації балетмейстера, керівника хореографічного колективу. Міждисциплінарні зв'язки з «Історія хореографії», «Мистецтво балетмейстера», «Методика виконання класичного танцю», «Методика виконання народно-сценічного танцю», «Методика виконання українського народно-сценічного танцю», «Методика виконання сучасного танцю», «Синтезовані форми сучасного танцю», «Тренаж» та іншими, забезпечуючи систему хореографічної професійної кваліфікації фахівців новітніми методиками, яких потребує сучасне мистецтво танцю.

Програма підвищення кваліфікації забезпечена підручником «Методика роботи в хореографічному колективі» Шалапа С.В., Корисько Н.М., в якому викладено програмний матеріал що, розкриває теоретичні й методичні основи фахової підготовки балетмейстера, керівника хореографічного колективу. Зазначений підручник рекомендовано до друку вченою радою Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (протокол № 1 від 24.02.2015) та Державним методичним центром навчальних закладів культури і мистецтв України (протокол № 3 від 12.02.2015).

Тематичним планом передбачено лекційні, семінарські та практичні заняття.

2. Мета програми – надати слухачам підвищення кваліфікації достатній навчально-методичний матеріал, забезпечити процес його опанування і на цій основі напрацювати необхідні вміння та навички, що є базисом формування та вдосконалення високопрофесійних здібностей фахівця на царині мистецтва танцю. Мета програми вдосконалення професійних компетентностей фахівця, зокрема значущих для його професійної діяльності, особистих якостей та знань, умінь і навичок, які потрібні для виконання функціональних обов'язків у межах посади.

3. Завдання:

- опанувати історичні засади становлення класичної системи, як основи виконавчої техніки танцівника;
- обумовити особливості та засадами постановки хореографічного номеру;
- розглянути діяльність керівника хореографічного колективу як балетмейстера та види його діяльності;
- дослідити історичні реалії виникнення та становлення фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва;
- визначити основні складові «Положення» фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва;
- розглянути критерії оцінювання журі фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва;

– розглянути хореографічний твір, як інтелектуальну власність, визначити що таке плагіат.

Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

загальні:

– здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій;

– здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку і ведення здорового способу життя;

– навички здійснення безпечної діяльності.

фахові:

- оперування професійною термінологією у сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної);

- використання і розроблення сучасних інноваційних та освітніх технологій в галузі культури і мистецтва;

- використання інтелектуального потенціалу, професійних знань, креативного підходу до розв'язання завдань і вирішення проблем у сфері професійної діяльності;

- сприймання новітніх концепції, усвідомлення багатоманітності сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення й інтегрування в актуальний контекст із врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини;

- збирання, оброблення, аналізування, синтезування та інтерпретування художньої інформації з метою створення хореографічної композиції;

- застосовування традиційних й альтернативних інноваційних технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва тощо) в процесі створення мистецького проєкту, його реалізації та презентації;

- здійснення репетиційної діяльності, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу;

- використання принципів, методів та засобів педагогіки, сучасних методик організації та реалізації освітнього процесу, аналізування його перебігу і результатів в початкових, профільних, фахових закладах освіти;

- забезпечення високого рівня володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб;

- застосовування набутих виконавських навичок в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проєкту;

- дотримання толерантності в міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин у сфері виробничої діяльності;

- врахування економічних, організаційних та правових аспектів професійної діяльності;

- впровадження інноваційних ідей для створення актуальних культурно-мистецьких проєктів з урахуванням тенденцій розвитку хореографічного мистецтва в культурних креативних індустріях.

4. Попередні вимоги до опанування програми.

Знання і розуміння: предметної області та розуміння професійної діяльності.

Вміння: працювати з різними танцювальними стилями, оперувати усіма вивченими фігурами та зв'язками.

5. Результати навчання за програмою:

- розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності й досягнення суспільства в процесі діяльності;
- аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги;
- володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом;
- відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності;
- розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва;
- володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора;
- мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін;
- аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності;
- мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти;
- знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу;
- вдосконалювати виконавські навички та прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах;
- розвивати комунікативні навички, креативну та позитивну атмосферу в колективі;
- мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні види робіт;
- виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійній діяльності.

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 30 серпня 2022 р.)

- підсумкове оцінювання: тестування.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ
для підвищення кваліфікації педагогічних працівників мистецьких шкіл
за програмою «МЕТОДИКА РОБОТИ З ХОРЕОГРАФІЧНИМ
КОЛЕКТИВОМ»

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин						
		лекції	семінар	практичні	лабораторні	індивідуальні	м.к.	с.р.
1.	Класична система як основа виконавчої техніки танцівника.	2		1				
2.	Особливості та засади постановки хореографічного номеру	2		1				
3.	Керівник хореографічного колективу як балетмейстер, види його діяльності.	2	1	2				
4.	Фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва: історичні реалії; «Положення» – складові; журі – критерії оцінювання.	2	1	1				
5.	Хореографічний твір: інтелектуальна власність і плагіат	2		1				
	Разом:	10	2	6				

Загальний обсяг 18 год., в тому числі:

Лекції – 10 год.

Семінари – 2 год.

Практичні заняття – 6 год.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Класична система як основа виконавчої техніки танцівника.

Анотація до лекції 1.

Виникнення «Академії танцю» у 1661 році, надало танцю статус академічної науки, що забезпечило інновації розвитку і становлення танцювального мистецтва – від фундаментальних досліджень до творчої реалізації. Вправи класичного екзерсису позитивно впливають на розвиток статури підростаючого покоління (профілактичний засіб).

Класичний танець, як невід’ємна частина мистецьких інновацій суспільства танцю. Класика, є провідною в виховному процесі техніки танцівника.

План

1. Виникнення «Академії танцю».
2. Становлення класичного екзерсису.
3. Класичний екзерсис – провідна система виховного техніки танцівника.

Особливості та засади постановки хореографічного номеру

Анотація до лекції 2.

Аматорська творчість повторює наявні в професійному мистецтві види та жанри хореографії. Орієнтація аматорського мистецтва на професійне дозволяє запозичувати методи роботи, особливості навчального процесу і репертуар. Для хореографічного колективу питання репертуару є особливо важливим: він робить заняття в ньому цікавими й творчими, а головне він є візитівкою колективу.

Функціонування хореографічного колективу, незалежно від статусу його існування та виду хореографії, забезпечується трьома основними розділами (видами) роботи: організаційна; навчальна (навчально-виховна, навчально-тренувальна, репетиційна); постановочна.

План створення хореографічного твору. за композиційним планом постановник створює текст (лексику) і малюнок хореографічного твору, керуючись законами драматургії: експозиція, зав’язка, розвиток дії, кульмінація, розв’язка.

План

1. Функціонування хореографічного колективу.
2. План створення хореографічного твору.
3. Закони драматургії.

Керівник хореографічного колективу як балетмейстер, види його діяльності.

Анотація до лекції 3.

Професійні складові, якими має володіти та оперувати балетмейстер при створенні хореографічного твору. Складові балетмейстерської роботи: композиційно-сценарний план, хореографічний текст, музичний супровід, сценічний костюм, робота з виконавцями та інше.

План

1. Створення хореографічного твору.
2. Композиційно-сценарний план.

Фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва: історичні реалії; «Положення» – складові; журі – критерії оцінювання.

Анотація до лекції 4.

Історичні передумови виникнення фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва. «Положення», як основний документ функціонування (складові). Критерії оцінювання журі.

План

1. Історичні реалії виникнення фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва.
2. Складові «Положення» фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва.
3. Критерії оцінювання журі.

Хореографічний твір: інтелектуальна власність і плагіат.

Анотація до лекції 5.

Глобалізація суспільного простору надає можливість користування інформаційним полем у один «клік», що спрощує доступ до інтелектуальної власності. Так інтелектуальна власність стає незахищеною, що спонукає до плагіату.

Питання плагіату є актуальним і у мистецтві хореографії.

План

1. Презумпція авторства.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права».
3. Інтелектуальна власність.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни:

1. Демещенко В.В., Шалапа С. В. Хореографічне мистецтво як суттєва складова у естетичному вихованні сучасної дитини. *Дитяча субкультура в Україні: традиції та сучасність (культурологічний контекст):* монографія / С.М. Волков, Т.І. Гаєвська та ін. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2018. С. 413–448.
2. Науменко О.А., Шалапа С.В. Емоційний інтелект як важливий складник розвитку хореографа нової формації. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі* : зб. матеріалів Ч.1: V Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20–21 травня 2020 р. Київ : НАКККіМ, 2020. 216 с. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/nauka/vydannia/Osoblyvosti_roboty_khoreografa_Zbirka_2020_1.pdf.
3. Шалапа С.В. Аспекти формування педагогічної культури у сфері мистецької освіти. *Розвиток художньо-творчої особистості засобами різних видів мистецтва* : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 16–17 квітня 2021 р.). Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021. 120 с.
4. Шалапа С.В. Витоки та перспективи українського фольклорного танцю. Архаїчні корені української етнокультури та культурні практики сьогодення: Дистанційний науковий круглий стіл, 20 листопада 2022 р. URL: http://icr.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/Program_RT_2111_2022.pdf.
5. Шалапа С.В. Етапи становлення особистості українського балетмейстера, педагога, керівника хореографічного колективу В. С. Білошкурського. 100 років української культури в екзилі : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 9–10 грудня 2021 р. Київ : НАКККіМ, 2021. С. 179–186. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/Konferensiya_100_rokiv_ukrainskoi_kultury_v_ekzyli.pdf.
6. Шалапа С.В. Презентація підручника «Методика виконання альтернативних видів сучасного танцю». *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 03 червня 2022 р.). Київ : НАКККіМ, 2022. С. 10–15. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/konferentsii/Konferensiya_Osoblyvosti_roboty_choreografa_v_suchasnomu_socikulturalnomu_prostoru.pdf.
7. Шалапа С.В. Фольклорно-етнографічний хореографічний матеріал, як перспектива української культури. *Хореографічна культура і освіта : проблеми та перспективи* : зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, Київ 30 квітня – 1 травня 2019 р. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 108–112.
8. Шалапа С.В. Хореографічна освіта: виникнення, становлення, види та форми. *Культурні домінанти XXI століття: мистецька освіта* : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / упор. С. В. Шалапа. Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККіМ, 2022. С. 51–53. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/konferentsii/2022_Kulturni_dominanty_20_stolittia_mystetska_osvita.pdf.

Основна література:

1. Шалапа С.В., Корисько Н.М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник. Ч. 1. Київ : НАКККіМ, 2015. 252 с.
2. Шалапа С.В., Корисько Н.М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник. Ч. 2. Київ : НАКККіМ, 2015. 220 с.